

Samenwerkingsovereenkomst
Gemeente Heerenveen & Liander

Ten behoeve van de ontwikkeling van het laagspannings- en middenspanningsnet en in het bijzonder nieuwe plaatsingen van middenspanningsruimtes.

Ondergetekenden:

De gemeente Heerenveen, ten deze krachtens artikel 171 van de Gemeentewet vertegenwoordigd door de heer J.R. Zoetendal, wethouder van die Gemeente daartoe gemachtigd door een volmacht d.d. 10-09-2024 van de burgemeester van Heerenveen, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Heerenveen d.d. 10-09-2024 (registratienummer D.24.1800736) hierna verder te noemen: "de Gemeente",

En

Liander N.V., gevestigd aan de Utrechtseweg 68 te Arnhem, geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 08021677. Te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer H. Baud in zijn hoedanigheid als Directeur Klant & Ontwerp, hierna te noemen: 'Liander'.

Hierna gezamenlijk te noemen: **Partijen**

Verklaren in gezamenlijkheid te werken aan de hieronder opgenomen doelen en resultaten middels de nader uit te werken processen, afspraken en inzet van middelen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De komende jaren moeten grote aanpassingen gedaan worden aan het laagspannings- en middenspanningsnet om aan de toekomstige vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen. We voorzien een ruime verdubbeling van het aantal middenspanningsruimtes (MSR) en een forse aanpassing van het elektriciteitsnet. De omvang van deze opgave is zodanig dat deze niet uitvoerbaar is wanneer deze locatie voor locatie wordt opgepakt. Daarmee is er aanleiding om de aanpak op grotere schaal aan te gaan en in samenspraak tussen Liander en Gemeente te komen tot een projectmatige inpassing waarbij we buurt voor buurt aanpakken.

1.2 Achtergrond en noodzaak

De verduurzaming en klimaatadaptatie van onze leefomgeving is in volle gang. We zien dat diverse oorzaken de kostprijs van fossiele brandstoffen en toenemende schaarste aan materialen inluiden. Om deze opgave aan te kunnen zijn belangrijke aanpassingen aan het energiesysteem aan de orde. Het is voor de gemeenten in het dekkingsgebied van Liander noodzakelijk een warmte - en energietransitie in te zetten, passend bij de toekomstvastheid van de openbare buitenruimte als geheel. Afhankelijk van de te maken keuzes, is de aanpassing van het elektriciteitsnet hier onderdeel van. We zien een grote toename van de vraag naar elektriciteit als antwoord op duurzaam verwarmen en elektrisch rijden. Daarnaast zien we een verandering op het elektriciteitsnet door decentrale opwekking en distributie van elektriciteit (zonnepanelen etc.). Het geheel maakt dat het laagspanningsnet niet overal op haar toekomst is voorbereid en, vaak op korte termijn, forse uitbreiding en soms zelfs een ruime verdubbeling behoeft.

Parallel aan deze opgave is het duidelijk dat de inrichting van de openbare ruimte een steeds complexere opgave wordt. Vooral in gebieden met bestaande bebouwing en verstedelijking is het vinden van locaties voor nieuwe of groeiende functies steeds ingewikkelder. Dit geldt zowel bovengronds, waar verschillende functies om ruimte concurreren, als ondergronds, waar verschillende netwerken en infrastructuur in elkaar vervlochten moeten worden en vervolgens effectief beheerd moeten worden.

1.3 Kader waarbinnen de samenwerking ontstaat

1.3.1 Belangen en verantwoordelijkheden en bevoegdheden gemeente

De Gemeente is de beheerder van de openbare ruimte en heeft de verantwoordelijkheid om voor haar grondgebied goed beheer uit te voeren. Binnen haar belang moeten de maatschappelijke opgaven ten aanzien van warmtetransitie, verduurzaming en klimaatadaptatie ruimtelijk worden ingepast. De Gemeente is bevoegd via een vergunningensysteem voorwaarden te stellen aan ruimtelijke inpassing en civieltechnische werkzaamheden die in het openbaar gebied worden uitgevoerd. Daarnaast is de Gemeente eigenaar/beheerder van openbare gronden waarop functionaliteiten voor algemeen nut gesitueerd kunnen worden. Tevens is de Gemeente verantwoordelijk voor het gemeentelijk rioleringssysteem.

1.3.2 Belangen en verantwoordelijkheden Liander

Liander is de netbeheerder van het elektriciteits- en gasnetwerk in de gemeente Heerenveen en heeft als taak dit net te onderhouden. Liander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie. Hierbij is het vigerende beleid aangaande de Leidingverordening van toepassing alsmede de Omgevingswet.

2 Beoogde doelen

2.1 Doelen en opgave Liander ten aanzien van het Laagspannings- en Middenspanningsnet

Liander stelt zich tot doel om in jaar 2040 haar netwerk toekomst vast te hebben. Binnen deze samenwerking heeft deze doelstelling alleen betrekking op de uitrol van het laagspannings netwerk (inclusief MSR's) voor de bestaande bebouwde omgeving. Het regelen van MSR's op stuks niveau is niet voldoende om tijdig in de stroombehoefte van gemeentes te kunnen voorzien. Daarom gaan we intensiever, projectmatig samenwerken op basis van een buurtaanpak. Belangrijk daarbij is om een procesversnelling te verkrijgen.

Toekomstvast betekent in dit verband dat het laag- en middenspanningsnet voldoende verzaamd is om te voldoen aan de stijgende elektriciteitsbehoefte. Hierbij is in ieder geval rekening gehouden met de gekozen oplossing tot het verwarmen van de woning (all-electric warmtepompen, warmtenet, of anders), elektrisch koken, een elektrische auto per woning en zonnepanelen. Limitering: nadat een buurt klaar is, heeft deze niet automatisch meer capaciteit beschikbaar. Wanneer meer capaciteit beschikbaar komt vanuit het hoger gelegen elektriciteitsnet, kan de buurt hier gelijk van profiteren omdat het net hier dan op voorbereid is.

2.2 Doelen en opgave vanuit de gemeente

De Gemeente stelt zich tot doel om de samenwerking met Liander zo optimaal mogelijk vorm te geven ter ondersteuning van de doelstelling van Liander om in het jaar 2040 of eerder de Gemeente Heerenveen voorzien te hebben van een toekomst vast elektriciteitsnet. Daarnaast stelt de Gemeente zich tot doel om zo goed mogelijk de ruimtelijke inpassing van MSR's vorm te geven.

2.3 Gezamenlijk doel en opgave

Door ondertekening geven Partijen elkaar het vertrouwen in een goede samenwerking en werken Partijen conform de benodigde en gestelde kaders die deze overeenkomst en bijlagen omvat. De afspraken en kaders zijn van toepassing voor de hele Gemeente met als doel deze uniform te maken voor de uit te werken buurtrealisatieplannen. Partijen conformeren zich zoveel als mogelijk aan deze afspraken en kaders, zoals opgenomen in artikel 4, tenzij deze onderbouwd afwijkt, dan zal er in afstemming gekeken worden wat er nodig is voor de wijk.

Daarnaast zullen Partijen de wijken en buurten binnen de Gemeente op basis van prioritering verder uitwerken in buurtrealisatieplannen. Liander zal de prioritering in eerste instantie maken op basis van de techniek. De Gemeente Heerenveen zal prioritering aanreiken op basis van gemeentelijke ontwikkelingen zoals woningbouwplannen, onderhoudsplannen in de openbare ruimte zoals de vervanging van rioleringen als ook de ontwikkelingen in de mogelijke scenario's voor energiesystemen in buurten. Prioriteringen van beide Partijen worden samengebracht en in

gezamenlijkheid wordt besloten welke buurten worden opgepakt, waarbij de technische noodzaak leidend is.

Binnen de buurtrealisatieplannen is het doel te komen tot locatiebepaling van de nieuwe MSR's, waarbij Liander met name de verantwoordelijkheid neemt vanuit de zorg voor techniek en de Gemeente Heerenveen verantwoordelijkheid neemt voor de ruimtelijke inpassing om locaties te bepalen.

2.4 Uitwerking van de opgave

2.4.1 Onzekerheden vermogensvraag

Op het moment van ondertekenen van deze samenwerkingsovereenkomst is er nog slechts een beeld op hoofdlijnen van de warmteoplossingen en duurzaamheidsoplossingen in de wijken. Daardoor is slechts binnen marges aan te geven welke vermogensvraag buurten en wijken in het jaar 2050 zullen hebben. Om die reden wordt er bij de berekeningen uitgegaan van een tussen Liander en de Gemeente af te spreken scenario, voor zover beschikbaar gevoed door data en informatie van beide Partijen over de meest waarschijnlijke toekomst. Hierin worden tevens de ontwikkelplannen van de Gemeente en de verschillende woningcorporaties meegenomen. Afgesproken wordt dat de warmteoplossing per buurt wordt geverifieerd bij de gebiedsregisseur van Liander, voordat gestart wordt met het maken van netberekeningen door Liander.

2.4.2 Doorvertaling naar het te realiseren Laagspanningsnet en Middenspanningsruimtes

Op basis van het type woningen in een buurt en het gekozen scenario rondom de warmteoplossing, maakt Liander een inschatting van de te verwachten vermogensvraag. Deze schatting is gebaseerd op het verbruik ten behoeve van elektrisch koken, het opladen van elektrisch aangedreven voertuigen, de opwek van zonnepanelen & het verwarmen van de woningen.

Indien er géén informatie beschikbaar is met betrekking tot de warmteoplossing of wanneer de warmteoplossing nog onzeker is, dan zal worden uitgegaan van het zogenaamde 'All Electric Scenario' uitgangspunt waarbij het energienet wordt berekend op het verwarmen van woningen en panden middels elektriciteit (warmtepomp). Dit scenario heeft echter een grote impact op het benodigde elektrische netwerk en daarmee ruimtebeslag in de openbare buitenruimte.

2.5 Afspraken ten aanzien van het te bereiken resultaat

Partijen spreken af om per Buurtrealisatieplan in principe een doorlooptijd van 26 weken te hanteren inclusief de vaststelling van het Buurtrealisatieplan. Partijen onderkennen dat, gelet op de opgave, er een procesversnelling noodzakelijk is en dat voor Buurtrealisatieplannen een kortere doorlooptijd gewenst is.

Het te bereiken resultaat is:

1. Afspraken over de benodigde ruimte, inclusief inpassing en vormgeving van een toekomst vast elektriciteitsnet voor alle wijken en buurten in de Gemeente Heerenveen, waarin de bestaande belangen van betrokken Partijen in aanmerking worden genomen en sprake is geweest van op maat afgestemde communicatie en informatie. In de wijken en buurten die reeds toekomst vast zijn, hoeft Liander vermoedelijk geen of zeer beperkte wijzigingen aan het laagspanningsnet te doen. Liander heeft inzichtelijk welke wijken en buurten dit zijn.
2. Een realisatieplanning voor de uitvoering van deze plannen zal op een nader te bepalen moment, in overeenstemming met de urgentie en met zorgvuldige overweging ten opzichte van andere realisatiebelangen (werk met werk maken) worden vastgesteld en ondertekend door de in 3.2.3 en 3.2.4. benoemde verantwoordelijken.

3 Uitwerking van de samenwerking

3.1 Proces en de planning

1. Het beoogde proces bevat op hoofdlijnen het uitwerken van inhoudelijke kaders ten aanzien van onderstaande thema's:
 - Toekomst vast net, de energiebehoefte per wijk of buurt

- Locatiebepaling van MSR's
 - Ruimtelijke inpassing en vormgeving van MSR's
 - Samenhang met andere werkzaamheden en planningen
 - Communicatie en participatie met bewoners en bedrijven
 - Vergunningen en ontheffingen
 - Financiën, grondzaken en beheer
 - Prioritering en werkvolgorde bij realisatie
2. Het uitrollen van deze kaders in buurtrealisatieplannen waarbij buurt voor buurt binnen de kaders een toekomst vast netwerk zal worden ontworpen.
 3. Het verankeren van de benodigde ruimte door middel van aankoop van de benodigde grond en het verkrijgen van benodigde vergunningen. De Gemeente Heerenveen behoudt zich het recht voor om de juridische vorm van grondoverdracht in de toekomst te wijzigen naar andere vormen dan verkoop.
 4. De uitrol van vastgelegde locaties naar een technisch netontwerp en realisatie met bijbehorende instemming van beide Partijen. Het onder 3.2.1 genoemde team werkt deze processen uit tot deelprocessen en bijbehorende planningen.

3.2 Inzet mensen en middelen

3.2.1 Te betrekken afdelingen bij Partijen

Vanuit de Gemeente wordt bij aanvang van de samenwerking voorzien dat de volgende afdelingen betrokken zijn bij de opgave:

- Afdeling Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR): beleidsadviseur Groen, specialist Kabels en Leidingen, beleidsadviseur Vastgoed, adviseur Mobiliteit;
- Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling (RO): projectleider Energietransitie, wijkmanager, beleidsadviseur Stedenbouw;
- Afdeling Belastingen, Financiële en Juridische zaken (BFJz): Juridisch adviseur;
- Afdeling Realisatie & Wijkbeheer (R&W): wijkteamleider ;
- Afdeling Organisatie & Communicatie (O&C): adviseur communicatie.

Vanuit Liander wordt voorzien dat de volgende afdelingen van invloed zijn op de opgave:

- Afdeling Klant & Ontwerp (K&O): relatiemanager publiek, gebiedsregisseur, omgevingsmanager en communicatieadviseur;
- Afdeling Grootverbruik, Reconstructies & Netten (GVR&N): projectmanager Intake;
- Afdeling Asset- & Productmanagement (APM);
- Afdeling Grond & Recht (G&R): juridisch medewerker;
- Afdeling Planning & Projecten (P&P);
- Afdeling LS Buurtaanpak, omgevingsmanager, technisch manager.

Uit bovenstaande afdelingen zal een projectgroep worden gevormd welke in wisselende samenstelling bijeen zal komen.

3.2.2 Aanspreekpunten beide Partijen

De projectleider van de Gemeente en de omgevingsmanager van Liander stemmen de inhoud van deze samenwerkingsovereenkomst en de buurtrealisatieplannen met elkaar af. Indien nodig worden collega's van beide Partijen hierbij betrokken.

3.2.3 Mandaat van de in te zetten projectgroep zijde gemeente

Het opstellen en vaststellen van buurtrealisatieplannen ten behoeve van een toekomst vast elektriciteitsnet worden binnen de projectgroep, zoals vermeld in 3.2.1 voorbereid en door ondertekening door beide Partijen van kracht. Aan de zijde van de Gemeente is instemming nodig, hetgeen is vastgelegd in het vigerende delegatie- en mandaatregister.

3.2.4 Mandaat van de in te zetten projectgroep zijde Liander

De besluiten ten aanzien van de implementatie van een toekomst vast elektriciteitsnet worden binnen de projectgroep, zoals vermeld in 3.2.1 voorbereid en door ondertekening door beide Partijen van kracht. Aan de zijde van Liander is instemming van de directeur Klant & Ontwerp nodig.

3.2.5 Escalatie

De besluiten ten aanzien van de implementatie van een toekomst vast elektriciteitsnet dienen genomen te worden op basis van consensus tussen de verantwoordelijken van Partijen zoals genoemd onder 3.2.3 en 3.2.4. Partijen zullen trachten geschillen die ontstaan naar aanleiding van de samenwerking zoveel mogelijk in minnelijk overleg tot een oplossing te brengen. Indien de verantwoordelijken niet in consensus tot een besluit kunnen komen, dan wordt er geëscaleerd naar het bestuurlijk overleg tussen Liander en de Gemeente.

3.2.6 Overlegvormen

Partijen spreken af geen vaste vergaderfrequentie vast te stellen, maar per keer onderling te bepalen op welke termijn, over welk onderwerp en in welke samenstelling het volgende overleg zal plaatsvinden.

3.3 Data gedreven samenwerking: omgang met in te zetten informatie

Ten behoeve van de samenwerking is een goede uitwisseling van data en informatie noodzakelijk. Partijen zullen nader bepalen of en hoe data mag worden ontsloten. Partijen zullen daartoe waar nodig een (verwerkers- of gegevensuitwisseling)overeenkomst afsluiten. Partijen besluiten daarop voorgaand zich ervoor in te spannen dat alle relevante informatie ten aanzien van de opgave wederzijds wordt ontsloten. Partijen gaan zorgvuldig om met data en verbinden zich ertoe overgedragen informatie vertrouwelijk te behandelen, tenzij anders overeengekomen.

4 Kaders t.a.v. de uitwerking van de opgave

4.1 Uitgangspunten bij de opgave vanuit de gemeente

4.1.1 Normen t.a.v. inrichting openbare buitenruimte

Voor de locatie van een nieuwe MSR worden de volgende randvoorwaarden gehanteerd:

- MSR's worden buiten de boomkronen/wortelzones geplaatst, zodat kabels en boomwortels niet beschadigd raken.
- Er worden geen bomen gekapt.
- Historische en/of landschappelijke groenstructuren worden niet aangetast t.b.v. stations.
- Bij aanwezigheid van bomen worden de kabels en leidingen middels een boring gelegd, uitgezonderd bij het aansluiten van de MSR op het laag/middenspanningsnet.
- Wanneer MSR onderdeel is van de bebouwde omgeving, dan krijgt deze een grijze kleur.
- Wanneer de MSR onderdeel is van een groenstructuur, dan krijgt deze een groene kleur.
- De groene omgeving wordt, na plaatsing van een MSR hersteld.
- Een MSR wordt zodanig geplaatst dat dit geen belemmering voor beheer en onderhoud van de omgeving vormt.
- Een MSR wordt in principe minimaal 1 meter achter voorgevels van woningen en gebouwen geplaatst, waardoor de MSR ondergeschikt aan de bebouwingstructuur is.
- Een MSR wordt op een ondergeschikte wijze geplaatst ten opzichte van de bestaande omgeving, waardoor deze zo onopvallend mogelijk aanwezig is.
- Er wordt rekening gehouden met het uitzicht van bewoners.

Voor ruimtelijke inpassing van stations wordt gewerkt volgens de Handreiking Friesland, die in gezamenlijkheid is op- en vastgesteld.

4.1.2 Procedures t.a.v. vergunningen

Het plaatsen van een MSR is vergunningsvrij. Voor de bijbehorende graafwerkzaamheden is Liander vergunning plichtig op grond van de Verordening kabels en leidingen gemeente Heerenveen 2019 en de nadere regels in het Handboek Kabels en Leidingen Heerenveen 2019.

De betreffende aannemer kan deze toestemming aanvragen bij de behandelend ambtenaar IBOR, specialist kabels en leidingen van de Gemeente.

4.1.3 Integraliteit van de aanpak

Liander zal zich inspannen de werkzaamheden voor een buurt in één keer uit te voeren. De benodigde afstemmingen zoals grondverwerving en instemming voor de werkzaamheden zullen dan ook voor een hele buurt in één keer plaatsvinden.

4.2 Uitgangspunten bij de opgave vanuit Liander

4.2.1 Veiligheidseisen en doelmatigheid van investeringen

De S3501 is het beleidsdocument van Liander waarin het programma van eisen voor de MSR is opgenomen. Dit document is leidend wat betreft de veiligheid. Tevens is de B7200 van belang voor de uitingen van kunst en reclame op de MSR.

4.2.2 Standaard stations

Er is een fors extra aantal MSR's nodig om het elektriciteitsnet in de wijk te verzwaren. En tegelijkertijd hebben we een tekort aan mensen, materialen en ruimte om ze te plaatsen en te installeren. Dat betekent dat we stations op dezelfde wijze, dus volgens een vast ontwerp, door aannemers en externe leveranciers laten bouwen. Daardoor kunnen we stations veel sneller bouwen en wijken (en klanten) sneller voorzien van het vermogen dat ze nodig hebben. Liander werkt daarom met standaard compact stations. Door middel van een aanbesteding is bepaald welke stations Liander in de gemeente Heerenveen plaatst.

4.3 Proces en kaders locatiebepaling

Voor het vinden van geschikte locaties en het maken van passende inpassingskeuzes, conformeren beide Partijen zich aan de werkwijze zoals beschreven in de Handreiking Elektriciteitsstations Fryslân. Deze werkwijze doet enerzijds recht aan een goede ruimtelijke inpassing van de MSR's en anderzijds zorgt het voor versnelling van de opgave. Voor het vinden van geschikte locaties spreken Partijen af om per locatie een individuele afweging te maken tussen aspecten zoals parkeerdruk en hoeveelheid groen. Deze afweging nemen Partijen mee in het vaststellen van een geschikte stationslocatie.

4.4 Proces en kaders t.a.v. de vormgeving

Uitgangspunt voor de vormgeving is het voor Liander beschikbare compactstation van Leverancier ALFEN N.V. Almere. Indien door de Gemeente gekozen wordt voor een niet-standaard uitvoering, dan kan de levertijd toenemen.

Voor de buitenkant, roosters en deuren kan/moet apart een kleur gekozen worden (kan ook allemaal dezelfde kleur zijn).

Soorten buitenkant:

- Cannelures (standaard)
- Steenstrips (bakstenen)

Kleuren:

- RAL-kleur 7032 – kiezel grijs (standaard)
- RAL-kleur 6009 – dennengroen (standaard)
- RAL-kleur 7016 – antraciet
- Een andere RAL-kleur (geen signaalkleur)

De Gemeente heeft een voorkeur voor de volgende kleuren:

- Wanneer het station onderdeel is van bebouwde omgeving, krijgt het de kleur RAL7032 – kiezel grijs.
- Wanneer het station onderdeel is van groenstructuur, krijgt het de kleur RAL 6009 – dennengroen.

Voor elke locatie kan worden afgeweken van bovenstaande voorkeuren. De menukaart in bijlage 2 geeft aan welke mogelijkheden er zijn t.a.v. de vormgeving voor de compactstations van Alfen.

4.5 Proces en kaders t.a.v. de inpassing

Uitgangspunt voor de inpassing is de Liander standaard. Daarnaast heeft de Gemeente voorkeur voor waterdoorlatende tegels 30x30 cm kleur grijs rondom de MSR. Aanvullend kunnen Partijen in de buurtaanpak afspraken maken over de inpassing van de MSR. Bijvoorbeeld over andere verharding, inpassing in het groen, combineren van functie et cetera.

5. Uitwerking Communicatie en Informatie

5.1 Communicatie

Afgesproken wordt dat de communicatie ten aanzien van de implementatie en planvorming van het bijbehorende toekomst vaste elektriciteitsnet in gezamenlijkheid uitgevoerd zal worden door de medewerkers communicatie van beide Partijen. Hierbij is van belang dat goede afstemming tussen Partijen is om de inwoners goed te informeren. Tijdens de uitvoeringsperiode kan het voorkomen dat er in bepaalde situaties snel geschakeld moet worden en bewoners op de hoogte moeten worden gebracht via de bouwapp. Bij deze berichten overlegt Liander niet van tevoren met de Gemeente.

Communicatie uitingen over de buurtaanpak en de buurtrealisatieplannen die impact hebben op de samenwerking ten behoeve van de buurtaanpak en buurtrealisatieplannen worden vooraf besproken met de in 3.2.2. genoemde personen.

5.2 Informatie en participatie

In de gemeente Heerenveen gaan we bewoners informeren omtrent de locatie, vormgeving en ruimtelijke inpassing van MSR's. Per buurt wordt door Partijen bekeken welke locaties in aanmerking komen voor participatie door de direct omwonenden mee te nemen in de keuze voor het ontwerp en de groeninpassing. Per buurt wordt door Partijen bekeken of de plannen qua grootte en impact meer aandacht nodig hebben, in gezamenlijkheid bepalen we dan de juiste trede op de participatieladder in bijlage 3.

6. Afspraken t.a.v. de realisatie

6.1 Prioriteringskader van de opgave

6.1.1 Relatie tot andere stedelijke opgaven

Bij de planning van de werkzaamheden wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met reeds in beeld zijnde aanpassingen aan de openbare ruimte in de Gemeente Heerenveen. De Gemeente informeert Liander hierover tijdig.

6.1.2 Relatie tot andere (graaf)werkzaamheden

Bij de planning van de werkzaamheden wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met reeds in beeld zijnde (graaf)werkzaamheden in opdracht van de Gemeente. In het buurtrealisatieplan worden deze (graaf)werkzaamheden opgenomen. Voorwaarde hierbij is dat Gemeente deze werkzaamheden uiterlijk twee jaar vooraf doorgeeft aan Liander. Het is de verantwoordelijkheid van de Gemeente om te controleren of alle werkzaamheden correct zijn opgenomen in het buurtrealisatieplan. Tevens kan in het buurtrealisatieplan worden opgenomen wanneer werkzaamheden van Liander niet eerder dan voor een bepaalde datum uitgevoerd mogen worden.

6.1.3 Globale planning uitrol

Liander streeft ernaar om voor 2030 tenminste alle wijken en buurten in de Gemeente Heerenveen uitgewerkt te hebben in buurtrealisatieplannen zodat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen gaan worden. Een exacte planning kan niet worden aangegeven. In het buurtrealisatieplan kan iets meer duidelijkheid worden opgenomen over de globale planning.

6.2 Proces en afspraken t.a.v. ruimtelijke verankering en grondverwerving

Liander en Gemeente spreken af dat Liander de benodigde grond voor een MSR van de Gemeente koopt. Hierbij is voor de grondprijs het vigerend grondprijzenbeleid van de Gemeente

van toepassing. Indien er geen geschikte plek gevonden kan worden op publieke grond, gaat Liander in gesprek met particuliere grondeigenaren.

6.3 Proces en afspraken t.a.v. (vergunning-)procedures

Liander en Gemeente spreken af dat de Gemeente zich inspent om zo spoedig mogelijk het vergunningstraject in gang te zetten voor het plaatsen en aansluiten van nieuwe MSR's en middenspannings- en laagspanningsverbindingen. Dit is inclusief de benodigde graafwerkzaamheden.

6.4 Principes t.a.v. kostenverdeling

De kosten voor het plaatsen van de MSR, kabels en graafwerkzaamheden draagt Liander. Hierbij gaat Liander uit van een standaard uitvoering van de MSR, conform de menukaart in de bijlage. Wanneer er bij een station wordt afgeweken van het standaard keuzemenu, hanteert Liander de volgende kostenverdeling:

	Buitengebied Bebouwde kom buiten centrumgebied	Bebouwde kom centrumgebied Gebieden met beschermde status
Meerkosten investering	50% van de totale kosten tot een maximum van €5000,-	50% van de totale kosten tot een maximum van €10.000,-
Meerkosten beheer & onderhoud	Geen bijdrage	Geen bijdrage

Naast bovenstaande kosten, vervalt op een gekozen locatie voor een nieuwe MSR een bestaande functie of terreininrichting. Het bouwrijp maken van deze locatie is voor rekening van Liander. Indien de bestaande functies elders in de nabijheid moet terugkeren - zoals bijvoorbeeld het verplaatsen van straatmeubilair, het herplanten van een boom of het aanleggen van een groenvoorziening – draagt Liander de kosten tot €1.000,- per locatie. Kosten hoger dan dit bedrag en voor andere inpassingskosten, worden gelijk verdeeld tussen Partijen.

Bij inpassing van het terrein in de openbare omgeving rondom de MSR, en niet-standaard inpassings- of vormgeving van de MSR draagt Liander de investeringskosten voor 50% tot €5.000,- (bebouwde kom buiten centrumgebied) of €10.000,- (bebouwde kom centrumgebied). Voor beheer en onderhoud draagt Liander geen kosten.

6.4.1 T.a.v. de te realiseren inpassingsmaatregelen (aanleg en beheer)

De Gemeente en Liander spreken af dat Liander verantwoordelijk is voor het technisch beheer van de MSR. De Gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de omgeving van de MSR (o.a. snoeien van groen).

6.5 Afspraken en omgang bij aandachtspunten van de opgave

6.5.1 Aandachtspunten van de buurtaanpak

Er kunnen zich gedurende de buurtaanpak altijd onvoorziene omstandigheden voordoen die door de in 3.2.1 genoemde projectgroep zullen worden geïdentificeerd en beheerst. Daarnaast zien Partijen op voorhand de volgende aandachtspunten bij het uitvoeren van de buurtaanpak:

- Het vinden van geschikte locaties voor MSR's binnen de gestelde kaders is een complexe opgave;
- Het zorg dragen voor goede informatievoorziening om draagvlak te creëren onder inwoners luistert nauw;
- Ondergronds ruimte creëren en vinden is een complexe opgave door de veelheid aan kabels, leidingen en graafwerkzaamheden.

6.5.2 Kader en afspraken bij nu nog onbekende aandachtspunten

Partijen beseffen dat er altijd onvoorziene zaken kunnen optreden die impact hebben op de opgave, de samenwerking, gemaakte afspraken en (beoogd) resultaat. Partijen leveren de inspanning om deze risico's te beperken, bereikt resultaat te behouden en in gezamenlijkheid koers te kiezen om optredende onvoorziene zaken aan te pakken middels proces en/of product

waarbij de respectievelijke mandaten en verantwoordelijkheden per partij gevolgd worden. Partijen zijn zich bewust van de volgende relevante risico's:

- De (landelijke) energieopgave is enorm van omvang met veel onzekerheden. Beslissingen die genomen worden op landelijk niveau kunnen lokaal genomen beslissingen tenietdoen. Deze kunnen zowel bestuurlijke, procesmatige als productmatige consequenties hebben.
- De omvang van de opgave vraagt om een forse inzet van mensen om tot beslissingen en realisaties te komen. Beperkt beschikbare capaciteit van mensen kan consequenties hebben voor de doorlooptijd, prioritering en synchronisatie met andere opgaven.
- De hoeveelheid producten en materiaal die nodig is heeft een grote omvang. Beschikbaarheid hiervan is geen garantie. Beperkt beschikbare capaciteit van producten en materialen kan consequenties hebben voor de doorlooptijd, prioritering en synchronisatie met andere opgaven.

7. Overeenkomst

7.1 Looptijd en beëindiging

Deze samenwerkingsovereenkomst heeft een looptijd tot de benoemde resultaten onder paragraaf 2.5 zijn gehaald, waarbij jaarlijks door de stuurgroep wordt geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd op de inhoud.

Deze samenwerkingsovereenkomst heeft een bindend karakter. Partijen verbinden zich eraan de samenwerking te blijven zoeken binnen de gemaakte afspraken tot de doelen conform paragraaf 2.5 gehaald zijn.

Ondertekening:

Aldus overeengekomen en ondertekend te _____ op _____.

Gemeente Heerenveen

Liander

Handtekening:

Handtekening:

J.R. Zoetendal
Wethouder

H. Baud
Directeur Klant & Ontwerp

8. Bijlagen

De bij deze overeenkomst gevoegde, door parafen van beide partijen gewaarmerkte bijlagen die genomend zijn in de bepalingen van deze overeenkomst, maken deel uit van deze overeenkomst. Deze bijlagen zijn:

Bijlage 1: Terminologie;
Bijlage 2: Menukaart;
Bijlage 3: Participatieladder.

Bijlage 1: terminologie

- **Buurt:** CBS contour van een buurt, zoals in 2024 door CBS is vastgesteld en eventueel later gewijzigd (gerealiseerde BRP's worden niet meer gewijzigd bij nieuwe versies van de CBS indeling).
- **Energietransitie:** de overgang van opwekking en gebruiken van energie uit fossiele bronnen (door verbranding van steenkool, aardolie en aardgas) naar energie uit hernieuwbare bronnen.
- **Laagspanningsnet:** de netwerkdelen vanaf middenspanningsruimtes tot en met huisaansluitingen (400V of anders gesteld 3 fase 230V).
- **Middenspanningsnet:** het distributienetwerk vanaf het onderstation tot en met de middenspanningsruimtes waar het laagspanningsnet op aansluit (10 kV en 20 kV).
- **Middenspanningsruimte (MSR):** een transformatorstation dat de elektriciteit uit middenspanningskabels (10/20 kV) omzet naar voeding voor het laagspanningsnet (400V), ook wel *algemeen voedingspunt (AVP)*, *transformatorhuisje*, *elektriciteitshuisje* of *trafo* genoemd.
- **Toekomstvast:** voldoende om te kunnen voorzien in de elektrische capaciteitsvraag na uitvoeren van de warmtetransitie. In een toekomstig all-electric buurt is dat een hoger vermogen per aansluiting dan in een buurt waarvan we al weten dat er een hoog temperatuur warmtenet aan gaat komen.
- **Vermogensvraag:** de behoefte aan elektriciteit uitgaande van een bepaald scenario qua verbruik en opwekking.
- **Warmtetransitie:** de overgang van het gebruik van aardgas naar duurzame alternatieven voor koken, het verwarmen van woningen en kraanwater.

Bijlage 2: menukaart

Opties voor vormgeving en inpassing elektriciteitshuisjes

De komende jaren plaatst Liander door heel Nederland extra elektriciteitshuisjes. Dit gebeurt ook volop in bestaande wijken en (stedelijke) landschappen. Liander vindt het belangrijk dat de elektriciteitshuisjes goed passen in de omgeving. Om deze reden is het mogelijk om de elektriciteitshuisjes aan te passen naar wens.

De elektriciteitshuisjes hebben een standaard maat. Het is mogelijk om het uiterlijk van de huisjes aan te passen. Denk hierbij aan het type materiaal, kleur of aankleding.

Kiest u voor één of meerdere aanpassingen, dan zijn hier meerkosten aan verbonden. Ook kan dit invloed hebben op de doorlooptijd. Hoe lang dit precies is, is afhankelijk van uw keuze. We bespreken dit graag met u. Meer informatie? Kijk op: liander.nl/middenspanningsruimte

Keuzemogelijkheden

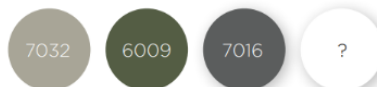
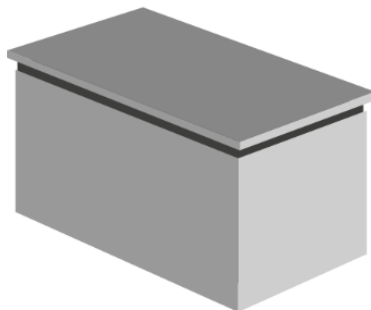
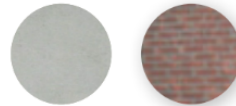
Hieronder vindt u een overzicht van de opties die u kunt kiezen.
Op basis van uw keuze bespreken we graag de precieze kosten met u.

Type afwerking

Voor het gebouw kiest u eerst het type afwerking. Voor de niet-standaard keuzes gelden langere wachttijden.

Keuze 1

- Cannelures (standaard)
- Steenstrips

Keuze: Standaard afwerking

U kiest één kleur voor het gebouw, de deuren en de roosters. Kiest u een afwijkende RAL-kleur voor het gebouw? Dan kunt u ook een andere kleur kiezen voor de deuren en voor de roosters.

- RAL-kleur 7032 - kiezelgrijs (voorraad optie)
- RAL-kleur 6009 - dennengroen (voorraad optie)
- RAL-kleur 7016 - antraciet (voorraad optie)
- Een andere standaard optie, namelijk:

Keuze: steenstrips

Keuze metselverband:

- ☐ Halfsteensverband
- ☐ Vlaams verband

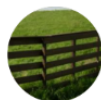
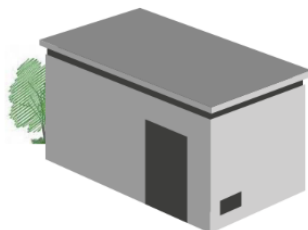
Kleur steenstrips:

- ☐ Lichtrood
- ☐ Donkerrood
- ☐ Antraciet
- ☐ Liever een andere kleur? kijk op <https://elastolith.nl/producten/traditionele-steenstrips/> voor meer kleuren of scan de QR-code.

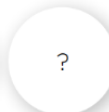
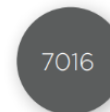
Kleur roosters/deuren/dakrand:

- ☐ RAL-kleur 6009 - dennengroen
- ☐ RAL-kleur 7016 - antraciet
- ☐ Een andere RAL-kleur, namelijk:

x

?

Inpassing: Standaard afwerking

Om de elektriciteitshuisjes goed in het (stedelijk) landschap in te passen, bespreken we graag andere inpassingsmogelijkheden met u. Dit is optioneel. Denk aan:

- ☐ Groene afscheiding
- ☐ Erfafscheiding - deze staat vanwege veiligheidsredenen niet op de aangekochte grond, maar net daarbuiten.
- ☐ Geen inpassing
- ☐ Anders, een eigen invulling

Opmerkingen

Iedere inpassing vraagt om maatwerk. Daarom bespreken we graag met u de wensen en mogelijkheden. Zo kunt u ervoor kiezen om het elektriciteitshuisje 'op te leuken' met kunst. [Kijk hier voor meer informatie.](#)

Op basis van uw keuze, gaan we graag met u in gesprek over de planning en de kosten voor het plaatsen van het elektriciteitshuisje.

liander

Bijlage 3: participatieladder

4. Participatie en communicatie

Kaders participatie

De gemeente Heerenveen en Liander willen de bewoners in de buurt graag goed en actief op de hoogte houden bij de totstandkoming van de locatiekeuze. Door vooraf het niveau van participatie vast te leggen en hieraan goede communicatiemiddelen te koppelen, voorkomen we misverstanden en vertraging.

We onderscheiden drie manieren waarop bewoners worden gevraagd te participeren bij de locatiekeuze, de vormgeving en de inpassing van de MSR: informeren, raadplegen en meedenken. De keuze van de buurt, de algemene planning van de uitvoering van de werkzaamheden en de te kiezen technische oplossing zoals het aantal MSR's en de aanpassing van het ondergrondse kabelnet in de buurt betreft altijd het participatieniveau meeweten (informeren).

Locatiekeuze

Meeweten (informeren)

Liander en de gemeente kiezen ervoor om zelf de exacte locaties van de MSR's te bepalen en bewoners hierover te informeren.

Vormgeving

Meeweten (informeren)

Liander en de gemeente kiezen ervoor om zelf de verschijningsvorm van de MSR's te bepalen en bewoners hierover te informeren.

Ruimtelijke inpassing

Meeweten (informeren)

Liander en de gemeenten kiezen ervoor om zelf de ruimtelijke inpassing van de MSR's te bepalen en bewoners hierover te informeren.